

Հիւճ 3

Նիւ ԵՈՐԲ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 9, 1918

Նո. 45

ՄԻՒՆԵՐԻՃԱԹ

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

Թւրքիա իւէ Միւքարէֆէ Շարթուրը

Ավսթրիա իւէ Միւքարէֆէ

Ալմանիա ներսէ՞ գալտը

Հ Ա Լ Է Պ

Ը

1919 ՍԵՆԵՍԻ ԻԶԻՆ «ԿԻԼԻԿԻԱ»

ՄՐ. ՄՕՐԿԸՆԹՕՆԸՆ ՊԵՆՏԼԵՐԻ

ԶԱՖԵՐ ԻԼԱՀԻՍԻ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Weekly Periodical

"CILICIA"

Published by

HAIG PUBLISHING CO., 138 E. 26th St., New

Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա
ԻԼՄԻ, ԱԽԼԱԳԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ
ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

Ճիւմաս Էրթէսի կիւնլէրի ցէր օլունուր

CILICIA

A Scientific, Moral and Political

WEEKLY PERIODICAL

Published by

HAIG PUBLISHING COMPANY

Մուտարրիւրէր՝

Նաւեր՝

Editorial Staff:

Business Manager:

ՍՏԵՓԱՆ Պ. ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԼՈՒՏԵՐ ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ
 ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

S. B. JACOBIAN
 H. ADADOURIAN

L. B. JACOBIAN

ԱՊՕՆԷ ՊԵՏԷԼԻ

YEARLY SUBSCRIPTION

Սէնէվի\$2.00

DOMESTIC\$2.00

Ալթը ալըղը\$1.25

FOREIGN\$2.50

Ապօնէ պէտէլի MONEY ORDER եւ HECK Թարիգիլէ իրսալ օլունմալը,
 CHECK իչիւն 5 սէնթ ֆալլա կէօնտէրիլէրէք

Entered as second-class matter November 13, 1916, at the post office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

Vol. III.

November 9, 1918

No. 45

ԻՆԹԱՐ Ը ՄԱԽՍՈՒՍ

1. Ամէրիգա զաղէթալարը սալքի ճիւնլէթէն ֆիլէթլէրինի իբի գաթլա-
 տըլար, քեաղըտըլարընը իսէ 2—3 դաթ էհվէնլէշտիրտիլէր: «Կիլիկիա» նէ՛
 ֆիլէթ արթըրտը, նէ՛ քեաղըտըլար ֆէնալաշտըրտը: Ումարըզ քի, ապօնէլէրի-
 միզ պունու հիսապա ալարագ, զաղէթա պէտէլիի տէրհալ եօլլամաղա հիմմէթ
 էտէրլէր:

2. «Կիլիկիա»նըն սէնէսի Յունվարտան Յունվարա տըր: Շալէտ պիրի
 մէնպուրի օլարագ 6 ալըզ սըփարըզ էտէրսէ, Յունվարտան վէ եախօտ Յու-
 լիստէն պաշլամալը տըր: Արատա սըփարըզ էտէնլէր՝ Յունվարտան եա Յու-
 լիստէն սըփարըզ կիւնիւնէտէք կէչէն վազթ իչիւն տախի Թէշտիլէ էթմէլի տիր-
 լէր:— Պու կիպի ապօնէլէրէ՝ կէչմիշ նումէրօլարտան վար իսէ կէօնտէրիլ իզ:

3. Ատրէսլէրինի Թէպտիլ էտէնլէր անիտէ պիր գարտ իլէ էսքի վէ եէնի
 ատրէսլէրինի (իւկլիզէ եաղարագ) պիզէ պիլտիրմէլէրի արզու օլունուր:

4. Էտրէս Թէպտիլաթընտա, վէ շախիլ չէքլէրտէ 5 սէնթ կէօնտէրիլմէք
 կէրէք իտիլինէ տաիր միւքէրէրէնէն էտիլէն իսթարաթը պաղըլար կէօրմէմիշ-
 լէր կէօրիւնիւլօր: Լութֆէն պու խուսուալարա տիզգաթ օլունսուն: Ապօնէլէր
 պու կիպի ուֆագ սալըլաճագ չէլէրտէ Հիմմէթլի պուլունարագ պիզի խալլի
 ֆաղլա մէսարիֆտէն գուրթարմըզ օլաճագլար:

Պիշհիւմլէ մուխապերաթ աթիտէֆի ատրես կեօնտէրիլմէլի՝

HAIG PUBLISHING COMPANY

138 EAST 26TH STREET

NEW YORK. N. Y.

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԹԻԻՐԲԻԱ ԻԼԷ ՄԻԻԹԱՐԷՔԻ ՇԱՐԹԱՐԸ

Նոյ. 2 Շարաթ կիւնիւ «Կիլիկիա»նըն 44 իւնճիւ նօմէրօսը մաքինա իւզէրինէ գօնտուգտան ոօնկրա, New York Worldտա Միւթթէֆիզ լէր իլէ Թիւրքիանըն միւթարէքէ շարթլարընըն թէֆէրրիւաթը իլան էտիլտի: Պունլարա պաղարազ Տարտանէլ վէ Պօղազ իշի Միւթթէֆիզ լէրէ թէսլիմ օլունաճադ, Թիւրք օրտուսը թէրք ի սիլաճ էտէճէք, մուհարէպէ էսիլլէրիլէ թէվ գիֆ էտիլմիշ էրմէնիլէր ազաու սալը վէրիլէճէքլէր վէ իլթիշաշ վուգուընտա մէմլէքէթլէրի իշլալ էտիլէճէք, Թօփրազ մէսէլէլէրի սօնրասան թէսվիլէ օլունաճադ:

Թիւրք իլէ Միւթթէֆիզլէր պէյնիւտէ իմա էտիլէն իշպու մուգավէլէ 25 պէնտի Հավի օլարազ, անլէրին խիւլասասընը պէր վէճէ ի գիւր իֆատէ էտէրիզ: Իշպու մուգավէլէնամէնին իլք իւշ պէնտլէրի՝ Տարտանէլին աշըլըպ, իքի թաւաֆը գալա վէ իսթիհէհամլարըն Միւթթէֆիզլէրէ թէսլիմ էտիլմէսի վէ Մարմարա իլէ Դարա տէնիզտէքի լաղըմլարըն գալտըրըմասընա աիտ տիր:

4 իւնճիւսիւ աշնէն չու սըր. «Միւթթէֆիզ լէրին պիլճիւմլէ Հարապ մաՀպուսլարը վէ էրմէնիլէրաէն (Armenians) թէվգիֆ վէ Հապս էտիլ միշ օլանլար իսթանպօլա ճէմ էտիլիպ, պիլա շարթ Միւթթէֆիզլէրէ թէսլիմ օլունմալը տըր»: (Չօգ տէֆա, Armenians իլէ Americans օգունմատա պիրպիրիլէ գարըշտըրըլարազ, պու պէնտտէ տախի էօլէ պիր Հալ վազըր օլուպ օլմատըղը խաթրա վարիտ օլապիլիլի):)

Պէշինճի պէնտ՝ Թիւրք աաքէրլէրինին թէրք ի սիլաճ էթմէլէրինէ, Ալթընճը պէնտ Թիւրք կէմիլէրինին Միւթթէֆիզլէր նէզարէթի ալթընա ալընմալարը, Եէտինճի պէնտ՝ Հարպճա մուհիմ մէվգիլէրին իճապը Հալընտա Միւթթէֆիզլէրէ թէսլիմի, սէքիզինճիսի՝ իգթիզա

էտէն ճիւմլէ ըլիթըմ վէ լիմանլարըն իսթիմալ իշիւն Միւթթէֆիզլէրէ աշըգ օլմալարը, 9 ունճու՝ Տօրոս տաղլարընըն ալթընտան կէշէն Թուշէլին իշլալը, 10 ունճու՝ շէմալի Աճէմիսթանտան Թիւրք օրտուսլարընըն կէրի Հաղըմասը, 10 ինճիսի Գաֆգաղիատան իճապ էտէրսէ Թիւրք աաքէրլէրինին չըզարըմասը, 12 նճի թէսլիվ վէ թէլլի թէլլէղրաֆլար իլէ Cableլարըն Միւթթէֆիզլէր իտարէսինէ թէսլիմի, 13 նճի՝ ՊաՀրիլէ, աաքէրիլէ Եախօտ թիւճճարիլէ Հիշ պիր շէլին մաՀվ ու թէլլէֆ էթտիլիլմէմէսի, 14 իւնճի՝ Թիւրք մէնպալարընտան քէօմիւր, կազ Եաղը վէ պաՀրիլէճէ լաղըմ օլան քէրէսթէնին (պաշգա մէմլէքէթլէրէ կէօնտէրիլմէմէք իւզրէ) իշթիրասընա միւսաատէ օլունմասընա աիտ տիր:

(15 ինճի, 17 նճի, 20 նճի պէնտլէր պիլմէզիլ սէՀվիլլէթլէ՝ մի, Եօզսա նիլլէթ իլէ՝ մի, իՀմալ էտիլմիշ տիրլէր)

16 նճը շարթ. «Հէճազ, Ասիւր, Եէմէն, Սիւրիա վէ Մէսօփօթամիատաքի պիլճիւմլէ գալա վէ իսթիհէհամաթըն Միւթթէֆիզլէրտէն էն Եազըն պուլունան գօմանտանա թէսլիմի, Կիլիկիատան՝ աննազ մաւհաֆազայ ը ինթիգամա իգ թիգա Էտէմտէն ֆազլա օլարազ Թիւրք օրտուսլարընըն կէրի չէֆիլմէսի:

18 ինճի՝ Թրիփօլի սէմթի իսթիհէհամաթընըն թէսլիմինէ տաիր տիր:

—19 ընճը՝ «Պիլճիւմլէ Ալմանլար վէ Ավսթըրիալըլար՝ պաՀրի, աաքէրի Եա սիվիլ սընֆտան օլտուն, պիր աշ իշինտէ Թիւրքիատան չըգարըմալը, վէ իշէրիքի ուզազ սէմթլէրտէ պուլունանլար իշիւն՝ միւճքին ի մէրթէպէ թէզ չըգ մազ իւզրէ անճազ վազըթ վէրիլմէլի»:

21 ինճի Լէվազլիմաթ իտարէսինտէ Միւթթէֆիզլէրտէն պիր վէքիլ տախի միւնտէրճ օլմասը. 22 նճի՝ Թիւրք մաՀպուսլարընըն (էսիլլէրինին) Միւթթէֆիզլէ իտարէսի թաՀթընտա գալմալարը, 23 իւնճի՝ Թիւրքիա Մէրքէզի տէվլէթլէր (Թէվթօնլար) իլէ Հէր տիւրլիւ ալազալը գաթ էթմէսինէ տաիր տիր:

24-ին ճիւղ շարժ՝ Ալթը Երմենի վիւայեթ-
լէրինտէ ցիգամսըզըզ գուհուր Էթտիյի հալտէ,
անլէրտէն հէր համկը պիր գըսմընը իւզալ Էթմէֆ
հագգընը Միւթթէֆիգլէր ֆէնտիլէրէ հըֆոգ Է-
տէրլէր:

Պու շարժլար՝ Միւթթէֆիգլէրին նօթթալ
ը նազարընտան պագըլտըգտա թէքմիլէն թէս-
լիմիյէթ մանասընը շամիլ Իսէ տէ, Էրմէնիլէր
իչիւն նէ գատար կէնիչ պիր խէլաս վէ Հիւրըրի-
չէթ տէրճ էյլէտիլինէ շիմտիտէն պիլէմէյօրըզ:
ուճարըզ քի իճրասը մութլագ սուրէթտէ լազըմ
օլան իսլաՀաթ վէ թամիրաթ վէ ճանիլէրին ճէ-
գալանմասը մատտէսի տախի նազար ը տիգգա-
թա ալընաճագ տըր:

Լօնտրատան Նոյ. 1 Թարիխիյլէ New York
Times-ը քէչիտէ օլունան պիր թէլէղրաֆա՝ Էր-
մէնիլէրէ ալագատար օլմագ իւզրէ չու մալիւ-
մաթ վար քի, Ինկիլթէրրանըն խարիճիյէ նէզա-
րէթի Մուսվին Սըր քեսթիպի Լօրտ Բօպէրթ
Սիսիլ՝ կիւլա Էրմէնիսթան, Սիւրիա, Պաղես-
տին վէ Արապիսթան Ինկիլզին քէֆալէթիյլէ
թէքրարէն Թիւրքէ վէրիլէճէք իմիչ կիպի «Ման
չէսթըր Կարտիւն» նամ զագէթատա կէօրիւ-
միւչ օլան պիր խապէրի քէմալ ը շիտտէթ իլէ
թէքզիպ էտէրէք տէմիչ տիր, «Ինկիլթէրրա Հիւ
քիւմէթի պիր կէօնէ կիզլի թէչէպպիւստէ, մու
զալէլէտէ եւ փագարըլգտա պուլունմամըզ,
թօփրագ մէսէլէսինէ տաիր Հալա Հիչ պիր շէր
գարարլաշտըրըլմամըզ տըր: (Էրմէնի վէ սաի-
րէ) միլլէթլէրին Թիւրքիւն զուլմու կէօլէսի
ալթընտա պրագըլմալարըլա թէսվիլէ ի մէսէ-
լէ էթմէքլիյի պէն աղըմա սըղտըրամամ»: Էր-
մէնիլէր Հագգընտա սէօյլէչէրէք, էքիտէն թէք
լարլամըզ տըր քի, միւթարէքէ շարթլարընըն
իքի եէրինտէ անլէրին մուՀաֆագասընը իմա է-
տէն թապիրաթ վար, վէ գարըչըզըզ զուՀու-
րինտէ անլէրին վիլայէթլէրինի իշղալ էթմէք-
լիք Հագգընը Միւթթէֆիգլէր քէնտիլէրէ սագ-
լամըզ տըրլար:

Պիզ Էրմէնիլէրին պու պապտէ Հասրէթ իլէ
ինթիգարընը Հիչ պիր քիմսէ թալիպ էտէմէզ,
զիրա Հագգընըզ եէրէ պունճա մէզալիմ վէ զի-
յանա տիւշար օլտուգտան սօնկրա էլիմիզէ նէ
կէչէճէյիյի պիլմէք իսթէմէմիզ թապիի տիր:
Անըն իչիւն տիւր քի, Թիւրք իլէ միւթարէքէ
սէօզիւ թաստըզ օլունտուլը տագիգէտէն իթի-
պարէն Էրմէնի Ֆէրտլէր վէ Հէչէթլէր Բէիս
Ուիլսընա միւրաճաթ էտիպ Հուգուգըմըզըն վի

գայէսինի մուճալիլէյտէն Բէճա էթմիչ վէ էթ-
մէքտէ տիրլէր:

Ինկիլզ մէմուրը Լօրտ Սիսիլին պէյանաթըն
տան սուլալը սէվիլիլ իզ, զիրա պունտան էվվէլ
պագը քէրրէ օլտուլը կիպի տէվլէթլէր պէյնին-
տէ՝ զայրիլէրին զիյանընա օլարագ կիզլի մուս
Հէտէ պիր տաՀա մէյտանա կէլմէմէսի Բէիսիմիզ
Մ. Ուիլսընըն 14 մէպտէլէրինտէն պիրի օլա-
րագ, պատէզին սուլէ ը միւլպպէտ խաթըր Ի-
չիւն անա Բիալէթ օլունաճալը գալիլէն մէմու-
լըմըզ տըր:

ԱՎՍԹՐԻԱ ԻԼԷ ՄԻԻԹԱՐԷՔԷ

Ավսթրիանըն տախիլի միւլքիւթլարլէ
մուՀաթ, վէ մուՀարէպէտէ արթըզ թագաթսըզ
գալմըզ խտիյինի Հէր քէս պիլէրէք թէսլիմ օ-
լաճալը պէքլէնիլիօր իտի, լաքին մաղլուպի-
յէթի պաշլըճա Իթալիա եիւզիւնտէն օլաճալը
ագըլտան կէչմէյօր իտի: Իթալիա խաչլի վա-
գըթտան պէրու սիւքիւթ վէ սիւքիւնէթ Հալին-
տէ պուլունարագ, արթըզ մուՀարէպէտէն Խօ-
րուլմուչ գանն օլունուր իքէն, պիրտէն ալա-
ղա գալգտը, Ավսթրիա իւզէրինէ թէարըզի
Հարէքէթի պաշլալըզ Հէման չու սօն վագըթլար
տա 300 պին ասքէրինի վէ պինլէրմէ թօփ վէ
թիւֆէնքլէրինի զապթ էտէրէք գօճաման Ավըս-
թըրիալը միւնՀէգիմ գըլար:

Պիլա չիւպէՀ Իթալիալըլար իլէ պիրլի-
տէ ճէնկի իլէրի սիւրէն Միւթթէֆիգ օլտու-
լարըն տախի պու սօն վէ քիւլլի զալէպէտէ աղմ
Հիսսէլէրի վար տըր, վէ սէֆէրին Հէր պիր վը-
լանը Մարէչալ Ֆօշ թարաֆըն տանհափըլըզ իճ-
րաթ իչիւն Իթալիա գօճամտանը ճէն: Տիա-
ղա թէսլիմ օլունմուչ տըր: Իթալիալըլարը պու
մուՀարէպէլէ կիրմէք իւզրէ թէչվիզ էտէն մագ-
սէտլէր՝ Կանի պիր տէՀրտէն պէրու միւնաղի
իւն ՖիՀ օլան Իթալիան գըթալարըն Ավսթրիա
էլինտէն ալընըզ քէնտիլէ վէրիլմէսի մաթլու-
պը շիմտի թէմամէն եէրինէ կէլմիչ տիր:

Ավսթրիանըն գապուլ վէ իմզա էթտիյի միւ
թարէքէ շարթլարը՝ Պուլղար վէ Թիւրքիւնքի-
լէր կիպի քեսմիլէն թէսլիմիյէթ մանասընը շա-
միլ օլարագ, չու նօթթալարտան իպարէթ տիր:
Գարատա, տէրեատա վէ Հալատա օլան տիւշ-
մէնիլքլէր տէրՀալ տուրտուրուլուպ, Շիմալ տէ
նիզիւնտէն, Ջուիցէրիալա գատար ուզանան
խաթթ ը Հարստան պիլճիւմլէ Ավսթրո-Մաճար

անքերէրէր կէրի չէքիւնէքէրէր վէ մուհարէպէ-
տէն էվվէլ սագլանըլան մըգտարտան զիյատէսի
տաղըտըլանադ տըր: Օրտուտաքի սիլահ վէ լէ-
վաղիմաթըն հարըսը Միւթթէֆիզլէրէ թէսլիմ
էտիլէնէք, քէզա թարիգլէր վէ շմէնտըֆէրէր
անլէր թարաֆընտան սէրպէսթճէ գուլլանըլա-
նադ, ճիւմլէ Ալման ասքերէրէր 15 կիւնէտէք
Հուտուտարտան վէ տէրուն ի մէմլէքէթտէն իւ
րաճ էտիլէնէքէրէր, ճիւմլէ էսիւրլէր կէրի վէրի-
լէնէք, 1910—1918 սէնէլէրի գարֆընտա հա-
վըմըլ օլան սըպմէրինլէրտէն 15ի Միւթթէֆիզ
լէրէ վէրիլիպ, միւթթէպագի սըպմէրինլէրին
թէճհիգաթը սօլուլանադ, քէզա 3 զըրիւր իլ
3 քուսագէօր, 9 տիսթօյըր, 12 թօրիէտօ կէ-
միլէրի, 6 թունա կէմիլէրի Միւթթէֆիզլէրին
ինթիսապըյա ալընանադ տըր: Ատրիաթիք
տէնիպիտէ, վէ թունա նէհրի իլէ շիւպլէրին-
տէ Միւթթէֆիզլէրին զըրիւրըր, թիւարէթ
կէմիլէրի սէրպէսթճէ հօճուլուգ էտէնէքէրէր,
Միւթթէֆիզլէր թարաֆընտան Հարէքէթ
խաթթարը չէքիլիպ Ավսթրիա-Մանար կէմիլէ-
րի անտէն տիշարը չըգամայանադլար: գալա-
լար, իսթիհթիսմըլար թէսլիմ էտիլէնէք: էսիւր-
լէր կէրի վէրիլիպ, գապթ օլունան եէրլէր թաի
լիյէ էտիլէնէք:

Պէօլլէնէ Ալմանըն էն եագըն վէ էն գուլ-
վէթլու տայաղը օլան պիւր գուլվէթ տահա տիւշ
տիւ, վէ գալան Հէր շէյ Միւթթէֆիզլէրին էլի-
նէ կէշտի: Բէիս Ուիլսըն իթալիա գրալընա, վէ
Secretary of State Մ. Լէնսիտիլ՝ իթալիա Սա-
րիճիյէ Նաղիւրինէ թէլէղրաֆլար չէքէրէք, Ա-
վըսթրիալըլար իւզէրինէ չալըզլարը զալէպէ
տէն տօլայը քէնտիլէրի թէպրիք էթմիշ տիւրլէր:
Վէ մէզըիւր զալէպէնին զիքրինէ Նիւ Եորքտա
վէ սաիւր պէօլլէք շէհրլէրտէ պէօլլէք շէնլիքլէր
իճրա օլունմուշ տըր:

Կէչէն սէնէ սօսիալիսթլէր էնթրիքասըյա
Ավսթրիա իթալիալըլարտան 250 պին ասքէր ալ
մըշ իքէն, պու սօն Հաֆթալարտա քէնտիսի 300
պին էսիւր վէրմիշ վէ պէօլլէնէ առալէթին Հիւք
միւ եէրինի պուլմուշ տըր: իթալիա Հարպա կիւր
մէյէ գուտրէթսիզլիլիտէն գօրգարադ օն այ գա
տար պիթարաֆ տուրտուգտան սօնկրա, նիհա-
յէթ 1915 Մայ. 24տէ նասիպիլի Միւթթէ-
ֆիզլէր թարաֆընա աթըպ իչէ սարըլտը, Գրալ
վէ էհալի պիլ իթթիֆագ ճէնկի իլէրի սիւրտիւ-
լէր, վէ պու կիւն զալէպէ իլէ պաշա վարտըր-
տըլար:

Ավսթրիանըն ագսամընտան օլան Չէիս-
Սլովաքլար իլէ Մանարլարըն այրը ճիւմլէրի-
լէթլէր իլան էթտիքլէրինի կէչէն Հաֆթա եագ
մըշ իտիք: Պու միւթթարէքէտէն սօնկրա Մա-
նարիսթանըն աշվալի մուգարէր օլանադ իսէ
տէ, Չէիս Սլովաքլարըն իսթիգլալիյէթի, վէ
պէլքի տէ սաիւր Հէմ ճիւնլէրի իլէ պիւրիքտէ
ագլիմ պիւր Սըրպ. Հիւքիւմէթիլին թէշքիլի մու-
հազագագ կէօրիւնիւյօր: Գալմըլար քէնտի Հիւքիւ
մէթլէրինի քէնտի էլլէրի իլէ սէչիպ, քէնտի
քէնտիլէրի իտարէտէ ագատ պրագըլանադլար:
Բէիս Ուիլսընըն տէրմիյան էթտիյի իշպու մէպ
տէ ասընըն րուհընա մութապըգ օլարադ տիւն-
հատա թէամմիւմ էտէնէք, վէ պունուլէ ու-
ֆագ միլլէթլէր՝ քէնտիլէրէ թէսալլութ էտէն
պէօլլէք գուլվէթլէրին գուլմունտան գուրթու
լուպ եա քէնտի քէնտիլէրի իտարէ էտէնէքլէր,
եա տա րահիմ պիւր գուլվէթին նէգարէթի թահ
թընտա պէրիսօրտար օլանադլար տըր:

Ասրլարտան պէրու թիւրքիւն, Բուսըն վէ
Աճէմին թասալլութըլա կղիլիպ գան տէօքմէք-
տէօլան էրմէնի միլլէթի՝ պու աղիմ մէպտէյէ
կէօրէ պիւրլէշիպ, քէնտիլէրին թարիլիսնէ, միլ
լի իտէալընա վէ թապիլի գապիլիյէթլէրինէ մու-
վաֆըգ պիւր էօմր ի ճէտիա իլէ հաշամադ իմ-
թիյաղընա նաիլ օլանադ տըրլար: Պու մէպ-
տէլէրէ միւսապի վէ մուվաֆըգ օլան ախէր պիւր
մէպտէ ի առալէթ տաիլի՝ մուհարէպէտէ խի-
լաֆը քանուլ իշլէմիշ օլան ֆէրտլէրին թուրու
լուպ պիւր մահքէմէ ի միւլթէրէքէտէ թէֆթիշ
վէ միւճրիմլէրին թէքտիւր էտիլմէլէրի տիւր:

Թիւրք քէթիմինտէ էնվէրլէր, թալաաթ-
լար, Պէտրիլէր, Ճէմալլար վէ պունլարա միւ-
մասիլ 100լէրճէ ճանիլէր, քէզա Պուլլար, Ա-
վըսթրիա վէ պախուսուս Ալման մէմուրլարը ա-
րասընտա պիւնլէրճէ գալիմլէր՝ Հէր իսպասա-
թը իճրա էթտիքտէն սօնկրա սուշու պիւր սուլ-
թանըն հախօտ պիւր Գալլըրն իւզէրինէ աթա-
րագ քէնտիլէր էթթէտէ րահաթը պալ իլէ կէ-
զէնէքլէր մի: Հաշա՛, իթթիհատը միլլէրին մու
վաֆթագիլիյէթինէ չարթը էվվէլ առալէթ ի
պէյն էլ միլլէլ օլմալը տըր:

ԱԼՄԱՆԻԱ ՆԵՐՏԵ ԳԱԼՏԸ

Էվվէլա Պուլլարիանըն թէվթօն իթթիհա-
տընտան չըգմասը, անտէն թիւրքիանըն տիւշ-
մէսի, չիմտի տէ Ավսթրիանըն Միւթթէֆիզլէ-

րէ թէսլիմ օլմասը՝ Ալմանըն քէյփինի կէթիրէն պիրպիրինտէն պէտթէր սէվինճլի խապէրէր օլ սա կէրէք:

Պիզ պունտա եէնի վէ զարիպ պիր Հալ կէօր մէյօրուզ: Իւմ ի Հիսապ պիզէ Էօյրէտիօր քի, չօզլար ազա վէ գուվվէթլիլէր զարիֆէ զալիպ կէլէճէքլէր: Հէր թօփ էնտախթընտա շու գատար պարութ եանըպ թէլէֆ օլուրսա, ֆիւլան միգտար պարութըն նէ գատար վազըթ տալանապիլէճէյինի ազ չօզ Հիսապա ազլը եէթէն ատէճ սէօյլէյէպիլիլ:

Ախլազիյէթ պիզէ թալիմ էտէյօր քի, վիճտանըն Հազգ թարաֆընտա օլան պիր ատէճ՝ Հազգսըզ պիր քիմսէտէն զիյաուէ ճէսարէթ վէ սէպաթ իլէ իշինտէ միւլէսսէր օլուր, «Փասըզ իսէ գօվալանն եօզ իքէն գաչար:» Ատէմին քէն տի քէնտինի Հիւքմ էթմէսի գատար էզիյէթլի պիր շէյ եօզ տըր: Իսթէրսէն պունա ճէՀէննէմ ազապը տէյէպիլիլսին:

Ալման պու շէյլէրի պիլմէ՞զ մի իտի: Ֆէյլէսօֆ վէ մէտրէսէլէրի, մաքինա վէ իճաուլարը իլէ շէօհրէթշիար օլան Ալմանլար՝ տիւնեայա խօճալըզ էտէրքէն Հիսապտա եանըլտըլար: Շու շէօյլէ օլուրսա, շու տա շէօյլէ օլուր, անտէն շու կէլիլ կիպի խալալ փիւլալը փիշիւրէրէք Փարիզէ կիտիօրլար իտի քի, 1914իւն Քրիսմըս ֆուլլուլըմը (Մըսըր թափուլընը) Փարիստէ անուէ էտէլէր, լաքին Հիսապ եանըլ շըգտը:

Տէօրթ սէնէ սօնկրա ճուլուզ (Turkey) քէնտիլէրէ եափաճաղը օլունու եափտը, վէ Ալման գարտաշլարընը Արասաթ մէյտանընտա գօյ տու: Պիզ պու սաթըրլարը եազար իքէն՝ պէՀատըրը ը ճիՀան թիւրք սաքէրլէրի Տարտանէլտէ տէրեանըն ալթընա էնմիշ քէնտի էլլէրի իլէ գօտուզլարը լազըմ վէ խուճպարալարը եիլէ քէնտի էլլէրի իլէ կէրի թօփլալօրլար: «Քէօփէյի էօլտիւրէնէ սիւրիւթտիւրմէք» թիւրքիւն պիլտիյի պիր գաիտէ տիր, վէ քէնտիսի պու գաիտէյէ միւսթէնա օլմազ:

Պիր իքի Հաֆթատան պէրու Ալմանըն պաշընա էնէն տարպէլէր օլ գատար շէտիտ տիր քի ազըզ պէօյիւք Քալլը նէ սէյէճէյինի շաշըրմըշ, նէ Պէրլինտէ տուրապիլիլօր, նէ տէ քիմսէլէ կէօրիւնէպիլիլօր: Չօզ իՀթիմալ տըր քի, շիմտիլէ թէք ի սալթանաթ (abdication) քեաղըտընը տա իմզալամըշ, վէ թարտ օլունաճաղը կիւնէլէրի վէ սաաթլարը սալըպ տուրուլօր: Պու տիւշիւշ քէնտիլտէ օլտուգճա տաՀա քէնտիլէ

կէօրիւշիւպ սէօյլէյէճէլ ֆուրսաթըմըզ չօզ օլաճազ, շիմտիլիք քէնտիլի քէօշէ ի թասա ուլէլմտէ պրազըպ էթրաֆտաքի աՀվալա տէօնէլիմ:

Փարիզտէքի Միւթթէֆիզլէր էնճիւմէնի շու սօն պիր գաշ կիւն գարֆընտա քէնտի իշլէրինի պիթիրիպ տաղըլտըլար: Շալէտ Ալմանիաան սուլՀ թէքլիֆի կէլիլսէ, անա թագտիմ օլունաճազ շարթլար իթթիՀատ ը արա իլէ Հազըրլանըպ, գօմանտան ը ուճուճի ՄարէՀալ Ֆօշա թէսլիմ օլունտու: ՄունաիլէյՀ՝ Ալման թարաֆընտան կէօնտէրիլէճէք վէքիլ եա վէքիլլէրէ իսթէտիլի վէճՀլէ շարթլարը իմզալատըպ ճէպիլնէ գօյաճազ տըր:

Էթտէրին գուլըրուզ օլան Պուլղարիայա պիր տարպէ էնտի վէ անը պէտէնտէն ալըրտը: Էթտէրին գօլու օլան թիւրքիայա տախի գըմըլտամալաճազ տէրէճէտէ պիր թօփուզ էնտիրիլիպ անը պիՀուշ գըլտը: Թէվթօնըն պէլի օլան Ավսթրիայա տախի պիր հիմ թաշը էնտիրիլէրէք, անը քիւթիւր քիւթիւր գըլտը: Շիմտի սըրա էթտէրին պաշընա կէլտի, պազալըմ անը նա՞ պըլ էզէճէքլէր: Պիթթապի Հէփ պու շէրին սէպէպի օլան շախսըն ազապը տա անա կէօրէ շէտիտ օլաճազ տըր:

Հազէթալարըն խապէր վէրտիլինէ կէօրէ՝ Ալմանիա իշլին Հազըրլանն շարթլար՝ Բէիւ Ուիլսընըն պունտան էվվէլ թագտիմ էյլէտիլի մէպտէլէրէ մուվաֆըզ թարգտա Հազըրլանմըշ, պէս շու իքի Փարզ իլէ. պիրի՝ մուՀարէպէ վազ թընտա ուզազ տէրեալար՝ կէրէք մուՀարիպլէրին վէ կէրէք պիթարաֆլարըն կէմիլէրի իշլին ալըզ օլաճաղը մէպտէսի գապուլ օլունմատը. վէ պունտան կէօրիւնիւլօր քի, Ալմանըն զալրիլէրէ էթտիլի կիպի, Միւթթէֆիզլէր տէ քէնտիլնէ էտիպ, էսնալ ը Հարպտա պիւթիւն տէրեալարը գափատաճաղար տըր:

Իքինճի պիր շէյ՝ Բէիւ Ուիլսըն Ալման եըգտըղընը թամիր էթմէլի, տէմիշ իտի: Պու շարթը տաՀա շէտիտ պիր պիշիմէ գօյարազ, շիմտի տէյօրլար քի, Ալմանիա գարտա, տէրեատա վէ Հափատա մէյտանա կէթիրտիլի ճիւմլէ իսասարաթը, տէվլէթլէրէ, մէմլէքէթլէրէ, շէՀրլէրէ, քէօյլէրէ, ուճունա վէ շախսարա իրաս էյլէտիլի քիւլի զիլանը էօտէմէլի տիր: Տէմէք օլուլօր քի, Ալմանիայա գարշը պէօշիւք պիր տէֆթէր ալըլըպ, միլիօնլար, պիլիօնլար

օլ մէջնուր շէհրտէն պաշլաշարադ պալատէ մէջ քիւր մահալլէր հազգընտա Կիլիկիանքն սիւթուն լէրիլէ պիր թագըմ մալիւմաթ վէրմէք մագսէ-տինտէ իզ:

Հալէպ (Քրիստոստան էվվէլ) գատիմ ա-սըրլարտա Խալիպօն իսմիլլէ վէ Բիւզանդիոն իմ փէրաթօրլըզընա Էոնանիճէ լիսանտա Վէրիա (Հայճասը Բերիա) նամըլլա մարուֆ իտի: Օն տէօրտիւնճիւ ասըն Արապ մուհարրիլէրինին ըրվայէթինէ կէօրէ, Հայր Արաւհամ սիւրիւլէ-րիլլէ Քանաան տիյարընա կէօշէր իքէն, Եօլ-տա պիր ազ վազթ պու շէհրտէ մէքս էլլէտի վէ դօլունլարընը սաղըպ սիւտիւ շէհրին Փուգարա սընա Փիսէպիլ Ուլլահ թէվզի էլլէտի: Վէ հէր քէսէ պիրէր թաս սիւտ վէրիւր իքէն, Իպրաքիմ Խալիպ (Արաւհամ սաղտը) լուզէթլէրինի թէքէր ըրւր էտէր իտի: Իշթէ նահապէտին պու սէօզ-լէրինտէն շէհրին իսմինէ Հալէպ տէնիլտի: (Ա-րապճատա Խալիպ «սիւտ», Խալիպ իսէ «սիւտ սաղտը» տէմէք տիր:) Օ վազթատէք շէհրէ նէ իսմ վէրիւրի իտիյի պիզէ մալիւմ տէնիլ տիր, տահա տօղրուսը, Արապ ըրվայէթճիլէր պու պապտէ պիզէ պիր շէյ տէմէյօրլար: (Արաւհամ հազգընտա Արապլարըն ըրվայէթինէ ինանա-ճադ գատար գուվվէթլի իմանըն վար իսէ, ի-նան, Եօզ իսէ սէն քէնտի պիլտիյինէ պադ:) Շէհր Անթաքիանըն 60 միլ շարգընտա վէ Ազ տէնիլտէն 70 միլ մէսաֆէտէ օլուպ, էհալի-սի Թիւրք, Բուճ, Էրմէնի, Արապ վէ Եհնուտի գալմլարընտան իպարէթ տիր: Պուլար Էէօ-քիւնէն 125,000 նուֆուստան իպարէթ օլուպ սմիլէրտէն 21,000 Քրիսթիյան թըրլար: Սօ-գաղլարը վասի, էպնիյէսի միւհքէմ, վէ միւթէ-ատտիտ չարշու, պազար, խան վէ պէզէսթանլա-րը, հէմ ճամի վէ քիլիսէլէրի տիզգաթա շայան օլուպ, Հալէպի Շիմալի Սիւրիանըն էն մարուֆ վէ էն միւքէլլէթ շէհրլէրի սըրասընա գալտ էթ-միլ տիրլէր: Շէհրին էթրաֆընտա գատիմ ա-սըրլարտան գալմա Էրզըզ պիր հիսար վէ շիմա-լընտա էսքի պիր գալէ պուլունուպ, գալէնին տէրունիտէ պուլունան պիր մէսճիտին մինա-րէսինտէն թէմաշա օլունտուզընտա շէհր աշըզ պիր խարիթա կիպի ալան աշիքեար կէօրիւ-նիւր: Կէօղլէրինի շիմալա շէվիլիլ իսէն, Ապու Պէքի շիմալլարընը կէօրիւրսին: Պիր տիկէր ճիւհէթ տէօնէրսէն հիսարըն Պապ էլ Հատիա գափուսընը կէօրիւրսին քի, պու գափուստան Լէնկթիմուրըն մէֆրէթ օրուսը շէհրէ կիրիպ

պիսուհուլէ անը գապթ էթտիլէր: Հիսարըն պիր աիէր ճիւհէթինտէ Անթաքիա գափուսը կէօ-զէ չարփար քի, պու գափուստան Խաշակիր ճէ-նէրալ Պօլուսին վէ անըն ճէնկեալէրլէրի իշէ-րի հիւճիւմ էտիպ, շէհրի թահթ ը գապթլարընա կէշիւրտիլէր:

Հալէպ գատիմ Հիթթիլէրին իքի մէջնուր փաթիթաթլարընը, Էանի Ֆրաթ սահիլինտէ Գարքէմիլ (Գօլունճուզ) վէ Ասի (Որոնդէս) սահիլինտէ Գատէլ շէհրլէրինին արասընտա ին-չա օլունմուշ տըր: Թիւճճարան մէրքէզի օլան պու գատիմ շէհր քեարպանլար մէրքէզի տալի օլուպ, պուրատան Հարաքէթ էտէն քեարպան-լար ճէնուպա (Պաղտատա), չարգա (Վանա) վէ շիմալա (Գօնեալա) կիտէրլէր:

Իշպու գատիմ Սիւրիա շէհրի օ գատար միլ լէթ վէ հիւքիւմէթլէր թէսարընֆընա կէշմիլ տիր քի, տիւնեանըն թարիլի անըն թօփրաղը-նըն սալքի հէր պիր հապպէ Էա գէրրէսինէ մէզմ Էա գալտ օլունմուշ տըր: Ասորիստանլըլար, Բա-րիւնլըլար վէ Մըսրիլէր Էէքտիկէրինի միւթէ-ազգըպ անը իսթիւա վէ գապթ էթտիլէր: Թա-րիւս ի Իսա 638տէ Արապլար շէհրի Բիւզան-դիոն իմփէրաթօրլըզընտան գապթ էտիպ, անը մագարր ը սալթանաթ (փաթիթաթ) էթտիլէր: Շէօլլէքի աոր ը հազըրտա Հալէպ վալիսի թա-պիրի աճմէլէ մալիւմ օլտըզը կիպի, Դնճի ա-սըրտա տա Հալէպ Սուլթանըն էօլլէճէ մալիւմ պիր թապիր իտի: Վէ լաքին Հալէպ Արապլարըն էլինտէ չօզ գալմաուր: Բիւզանդիոն իմփէրաթօ-րը Իօաննիս Զիմիսքէս անը պէթէքրար Արապ-լարըն էլինտէն ալտը: Պունտան սօնիկա Էէք-տիկէրինի միւթէազգըպ հիւճիւմէրլէ շէհր Խա-շակիրլէրին, Ճիւնկիլ Խան վէ Լէնկթիմուր նամ ճիւհանկիրլէրին, Սէլմուգիլլէրին վէ Մըսըր Մէմ լուքլէրինին էլինէ կէշտի: Նիհալէթ 1517տէ Թիւրքլէրին էլինէ կէշիպ, թամմ 401 սէնէտէն պէրոճանլէրին էլինտէ գալմըլ տըր:

Հալէպ պիր գաշ տէֆա գէլլէլէտէն խարա-պէյէ թէհալվիլ էտիպ, 1830տա սալքի քեա-միլէն պէ թէքրար ինչա էտիլտի: Շու հալտէ շէհրին հալ ը հազըրտա քի պինալարը արա-սընտա անթիգա տէնիլէպիլէն էպնիյէ սալքի Էօզ տըր:

Արապճատա Էէպպէթ, Թիւրքէտէ Հալէպ չիպանը վէ Ինկիլիզէտէ Ալէփօ պըթըն տէնիլէն Էարա հազգընտա Կիլիկիանքն գարիւնընըն գա-թէն մալիւմաթը վար տըր: Այնթապը վէ Հա-

լէպլի տօսթլարըմըզըն չօղընըն եիւզլէրինտէ եա պուրունլարնտա օլ չիպանըն իշարէթի պուրունուր:

(ՎԵՐ.) ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

1919 ԱԷՆԷՍԻ ԻԶԻՒՆ ԿԻԼԻԿԻԱ

«Կիլիկիա»նըն տէվամընա արզու էտէնլէր պու պէնտի օգուսունլար, վէ բէճա էտէրիզ քի տիգդաթ իլէ օգուսունլար:

«Կիլիկիա» պէլքի պիւթիւն տիւնեատա, Հէլէ մուլթազա Ամէրիգատա, Էրմէնի իւլ Հուրուֆ վէ Թիւրքի իւլ իպարէ պիրիճիք զազէթա տըր: Պու մէմլէքէթտէ Թիւրքէն սէօլլէյէն 10 պիւնի միւթէճամուզ Էրմէնիլէրտէն մատա՝ դարիւնըն արասընտա խալլի Ասորի վէ Րուսլար Հաթթա պազը Ամէրիգալըլար տա վար:

«Կիլիկիա» ձիւնա Մուհարէպէսինին իքինճի սէնէսի խիթամ պուլմազ իւզրէ իքէն տօղմուլ պիր զազէթա օլտուղը իչիւն՝ չօգճա վազըթ վէ էհէմմիլէթի մուհարէպէսէն ախտ մէսէլլէրէ վէր տի: Պու կիւն իֆթիխար էթմէյէ Հազգը վար քի, ճէնկէ վէ փօլիթիգայա ախտ Հէր նէ եազտը իսէ՝ ճիւմլէսի Հարֆը Հարֆընճա իճրայա կէլտի վէ կէլիյօր:

«Կիլիկիա» Տին ի Իսլամը, Թիւրք Հիւքիւմէթինի, Թալիմ ի Ալմանը, Միլիթէրիգմի, տին սիզլիյի վէ անարքիսթլիյի, քէզա գուրու սօֆուլըղը տախմա քրիթիգա վէ Թազպիւհ էթմիլ տիր: վէ կէնճլէրէ Հէմ ֆամիլիս սահիպլէրինէ վէ Քիլիսա միւտիրլէրինէ ֆախտէլի նուսիհաթ վէ Թէպլիդաթտա պուլունմուլ տըր:

«Կիլիկիա»նըն լիսանը Հասպ էլ իճապ Թիւրքէն օլմուլ իսէ տէ, ըուհը վէ նիշանկեհալը վէ պահալարը տախմա Էրմէնի օղլու Էրմէնի օլմագտան շաշմամըլ տըր: Մուհարրիլէրին իքիսի տէ, քէզա նաշիրի վէ Համիլէրի խալիս Կիլիկիալը օլտուղլարը Հալտէ, Թիւրքէն սէօլլէյէն Էրմէնիլէրին նիճէ ազգասէր վէ Հայրենասէր իտիլէրինի պիլէրէք իշլէմէքտէ օլմուլար:

«Կիլիկիա» Ամէրիգա-Էրմէնիլէրի եախօտ Էրմէնի Ամէրիգալըլար իչիւն նէլը օլունտուղը Հալտէ, Մ. Մ. Ամէրիգանըն փօլիթիգա վէ ըուհընը տախմա փէք եիւքսէք, վէ Էրմէնիլէր իչիւն իմթիսալ վէ իթաաթա շայան իլան էթմիլ տիր:

Միսիօնարլարըն, Armenian and Syrian Relief Committee-ինին, Էրմէնի փէրվէր Ինկիլզ վէ Ֆրանսըզլարըն վէ սաիրէնին իսմ ու ամէլլէրինի ըրայէթ վէ Թէշէքէիւրլէ գիքը ու մէտէ էյլլէմիլ տիր:

Տախիլի ահվալա կէլիւտիքտէ, Հ. Բ. Ը. Միւթիւնա, Հայ Ազգ. Միւթիւնա վէ Պատուիրակութիւնա, քէզա Անա վէ Քէրիմէ Քիլիսալարըն իմթիգաճ վէ իշտաշլըղընա տախի փէք միւսաատէքեար լիսան գուլլանարազ «Պիրիք Գուլվէթ տիր» (Միւթիւնը գօրութիւն է) տէլու ինանրպ վազ էյլլէմիլ տիր: Քաղաքական կուսակցութիւնլարտան Հիչ պիրինէ ախտ օլմալարազ, Հէր պիրինտէ պուլունան էյի շէյլէրի կէօրիւպ կէօսթէրմէյէ չալըճըլ տըր:

«Կիլիկիա» Հէր քէսէ տօսթ օլմուլ, անըն իչիւն Հիչ պիր ֆէրտ եա ֆըրգայա էսիր օլմամըլ օլտուղը իչիւն մալիյէճէ իրատ մէնպալարընտան մաՀրուլ պուլունարազ, անճազ վէ անճազ քէնտի ապօնէլէրինին վէ անլէր արասըն տա «Կիլիկիա»ըն սէվէն տօսթլարըն իշթիւրաք վէ եարտըմընա իսթինատ էթմիլ տիր: Պիզ տար տաիրլէրտէն խուսուսի Թէքլիֆլէր վէ վատլար կէլմիլ իսէ տէ, պիզի վէ ապօնէլէրիմիզի փարա իլէ սաթմաղա ըազի օլմամըլ ըզ:

«Կիլիկիա» ապօնէլէրինին գըսմ ը ազամը քէնտի սէնէլիքլէրինի վազթը վազթընճա վէրիպ իշմիզի Թէշվիք էթմիլ տիրլէր: Պուսուսիյլէ Ֆիլատէլֆիատա, Պօթոնտա, Նիւ Հէյվընտա, Եգէմտէ, Պրիմփօրթտա, Ալպընի վէ Թրոյտա՝ չալըլան տօսթլար պուլունմուլ տըր: Լաքին էսէֆ էտէրիզ քի, Հալա 100 գատար ապօնէլէրտէն պիր շէյ իշթմէմիլիզ: Անլէրէ ալըր ալըր միւրաճաաթ էտէճէլիզ, ումարըզ քի, շու սօն իքի ալըն մէսարիֆլէրինի Թէսվիյէ իչիւն սալթ քէնտիլէրէ պազըյօր իտիլիմիզի գիքը էտէրլէր:

* * *

Կէլէճէք սէնէ (1919) իչիւն օլան Թէրթիպաթա տախի պիր իքի տէֆա եազտըզ: Ալլահ իսթէրաէ, տօսթլարըն տա Հիմմէթի օլարազ, «Կիլիկիա»ըն 1919 սէնէսինտէ տախի տէվամ էտէճէլիզ: Ապօնէլէրիմիզտէն պիր խալլիսինին սէնէլիլի պու կիւզտէ պիթմիլ իսէ տէ, պիզ եիւնէ Հիսապը 1919 Յունվըր. 1տէն Թուրուպ Դեկ. 31է գատար սալաճաղըզ:

1919 սէնէսի իչիւն «Կիլիկիա»նըն ֆիյէթի պիր տօլար արթըրարազ 3 տօլար էթտիք տէսէք

պէլքի պազը սպանէլէրին խօշունա կիթմէյէ, անոն իշիւն չօյլէ տէյէլիմ, հէր պիր ապօնէ-տէն «Կիլիկիա»յա պիր տօլար զիյատէ մէմուլէտէրէք, պու սէնէ իշիւն զազէթանն իքրամի-յէսիմի իւշ տօլար սպաճաղը: Չօլար մէք-թուպ իւշ պու չէի քէնտիլէր պիզէ թէքիթի էթ-տիլէր, իմտի տօսթլարն թէչվիգինէ իսթինա-տէն պիզ տէ պու սաւըմը ալտըզ:

Իշի վէ քեաղըտ մասրաֆը սէնէտէն սէնէ-յէ արթըյօր տէսէք՝ էքսիք սէօյլէմիշ օլուրուզ: Տէյիլ սէնէտէն սէնէյէ, իլլա ալտան ալա, հաթ թա հաֆթատան հաֆթալա արթըյօր: 1919 սէնէսի իշիւն գօնթրաթըմըք եիւզտէ 40 զիյա-տէյէ եափտըզ: Ումարըք քի տօսթլար պիզի իւ-ծիլ տիւշիւրմէյէլէր, պախուսուս քի, զալիու-նըմըքն փէք պէօլիւք պիր զըսմը եիւքսէք փէյ իւշ իշլէյէրէք համա օլտուն պիր տօլար իշիւն սըզըմաղլար:

«Կիլիկիա»նըն պիւտմէսի փէք սաֆի տիր: Մաթպաաճը իւշ COST ՊԱՀԱՍԸՆԱ ՕԼԱՐԱԳ 1248 տօլարա իքի մուհարրիլէր իւշ նաշիւր գօնթրաթ իմզալատըզ: Գաթլամալ, տիքմէյէ, եիւզլէմէյէ, էարէս գօմալա 100 տօլար գա-տար, քէզա փօսթա մէսարիֆինէ 100 տօլար-տան զիյատէ փարա լազըմ: Մուհարրիլէրին էմէյի, թաամը վէ car փարասը ֆէսէլէրիմէ օ-լարազ, «Կիլիկիա»նըն մէլտանա չըգմասը իշիւն Պիւ ՊէՇ ԵիԻՁ ՏՕԼԱՐ լազըմ օլույօր: Պու էր-մէնիճէ զազէթալարն մէսարիֆինտէն եիւզտէ 15—20 էքսիք տիր:

Եիւշտէ ապօնէլէրիմիզի մէմնուն էթմէք ի-շիւն եազընտա պիր իքրամիյէ (Premium) լիս-թասը եափուպ զազէթալա գօյաճաղըք քի, իս-թէյէնլէրէ անլէրտէն հէր հանկը պիրինի մէճ-ճանէն հօլլալալըմ, չու չարթ իւշ քի քէնտիլէր տէ պիզէ 1919 Յունվր. 1 տէն Դեկտ. 31է գա-տար «Կիլիկիա» պէտէլի օլարազ իւշ տօլար փէ-չիւն հօլլասընլար: Պու սէնէնի 2 եա 3 ալըղը-նըն տա սէօգլիւնիւ էթմէյէճէյիզ:

Եանըշ անլաշըմամասը իշիւն չունու էքի տէն իսթար էտէրիզ քի, հիշ պիր քիմսէ չիմտի 1919 սէնէսի իշիւն փարա հօլլամասըն, անճազ սըփարըշընը պիր ֆարտ իւզէրինէ եազըպ պիզէ կէօնտէրսին: Իսմինի վէ էտէսինի ինկիլիզէ օլարազ վէ աշըգճա եազսըն եա եաղորդսըն: Պունը տէրհալ եափալն քի, փօսթալարն կէճ եէթիւտիքլէրի չու վազըթտա տարա զալմալա-լըմ, զիրա մէսէլա 400 օրտըր ալըրսազ արթըզ

չիւպհէմիզ քալմալարազ, իքինճի տէֆա փա-րալարը կէօնտէրին տէյու իլան էտէրիզ:

Աճէնթլէրիմի՞ք մի տէյէլիմ, Համիլէրիմի՞ք մի տէյէլիմ — «Կիլիկիա»յը սէվիպ անն իշիւն չալըշան տօսթլարըմըք պու պապտէ պիզէ չօգ եարտըմ էտէպիլիլէր: Մէսէլա հէր պիրի քէն-տի սէմթինի հօգլալարազ, «պիզիմ տաիրէտէն» չու զատար սիփարըշ վար» տէյու պիրտէն պի-զէ խապէր վէրէպիլիլ: Պիզ հէտիյէ էտէճէյի-միզ թասվիր, քիթապ վէ սաիրէյի զաթէն հա-զըրլամազա պաշլամըշ ըզ, թէքմիլ օլտուլը կի-պի լիսթասընը զազէթալա գօրուզ:

Լուսթիւն ունութմալա պու զազէթալա օ-զուտուլընըք կիպի պիր փօսթլէ ֆարտ ալըն, իւզէրինէ 1919 սէնէսի իշիւն սիփարըշընըք եա զըն վէ պիզէ mail էտին: Եիմտիտէն փարա հօլ-լամալըն, սալթ օրտըր վէրին, օրտըրլարն սա-լըն ազալլի 400է եէթիւտիյի կիպի, արթըք ի-նանըր ըզ քի, իշ պաշա վարաճազ, օլ զէման փարալարը կէօնտէրին տէյու սիզէ զազէթա իւշ խապէր վէրիւր իզ:

Կէչէն սէնէ տէֆթէք վէ հիսապա վէ մէք-թուպ իշլէրինէ պազանըմըք հօգ իտի: Պու սէնէ մուհարրիլէրիմիզտէն Ս. Պ. Եազուպեան օ-ֆիստէ տիր վէ պու շէյլէրէ վազթը վազթընճա պազաճազ, վէ մէքթուպլարը ճէվապսըք պրազ մալաճազ, քէզա ալաճազլարը տա պու սէնէքի կիպի սօնրալա գօյմալաճազ: «Կիլիկիա»յը օ-զուլանլարտան չօգլարը մուճարիլէյի թանըր-լար: Պէլքի տէ նիշէլէրինէ եա անլէրին պիրա-տէրլէրինէ խօճալըք էթմիշ տիր:

Պու կիւն Ohioտա պիր տօսթտան մէքթուպ ալտըզ, զազէթանն կէճ եէթիւշմէսինի զիքը իւշ տօսթանէ իսթարաթտա պուլուլուլույօր, չօգ մէմ նուն ըզ, զիրա «Կիլիկիա»նըն խալիս տօսթլա-րընտան պիրի օլտուլընը պիլիլ իզ: Եունու տէ-յէլիմ քի, պուրատա էլիմիզլէ փօսթախանէյէ գօյտուլըմըք զազէթալա՞ Նիւ Եօրքտան 150 միլ ուզազ օլան թրուշ շէհրինտէ 6, 8 վէ պազէն 10 կիւն սօնկրա ալմըշըք: Նէ՞ հաճէթ, 15 միլ ու-զազ օլան Փէթրսընա քէզա 6—8 կիւնտէ կիտի-յօր:

Ինկիլիզէ զազէթալար Ohioյա՝ թարիլիլ-րինտէն իւշ տէօրթ կիւն սօնկրա եէթիւշիյօր ի-միշ, էվվէթ, տօղրու տըր, զիրա անլէր թա-րիլիլէրինտէն 3, 4 կիւն էվվէլ փօսթալա վէրիլի-յօրլար: Պօսթոնտան Missionary Harold զազէ-թասընըն Նոյեմբեր նուսիսի պիզէ Նոյ. 6տա

կէլտի: Էվվէլճէ օ դազէթա ա յ պաշնտան տա էվվէլ էլիմիդէ կէչէր իտի, զիրա էվվէլ նէշր վէ mail էտիլիտի:

Փօլիթիգի Հափատիս խաթրը իշիւն պիզ մէնպուր օլույօրուզ դազէթամըզը թամմ թա-րիխի կիւնինտէ, եախօտ պազէն տէ անտէն 1 եա 2 կիւն սօնկրա mail էթմէչէ: Պու Հաֆթա շէհրիմիդտէքի պիր էրմէնիճէ դազէթա Երկու-շարթի մաքնաննըն ալթընա գօնտու, Երեքշարթի եախօտ Չորեքշարթի կիւնիւ, եանի թարի-խինտէն 4 եա 3 կիւն էվվէլ փօթալա վէրիլ-տի: Լաքին Չորեքշարթիտէն պէրու էվրօփատա վազը օլան ապիմ վազըլար, կէլէճէք Հաֆ-թա խապէր վէրիլէճէք:

Ենիէ տէ շիմտի պիր շէյ թէճրիպէ էտէյօ-րուզ, հէր շէհրտէ պիրինէ stampի դազէթա կէօնտէրիպ անլալաճաղըզ քի, վազըթճա ֆարզ էտէյօ՞ր մը: Էտէյօրսա, ապօնէլէրէ իլան էտիպ stamp ֆարզընը պիլտիլէճէյիզ: Կէչէն Հաֆթա տէտիլիմիզ կիպի, շիմտի հէր դազէթա 1 սէնթ-լիք փուլ գօմազ պիզէ Հաֆթատա 4 եա 4½ տօ-լար ֆազլա մէսարիֆ տէմէք տիր:

Ումարըզ քի պու շէյլէր մալիւմ օլարազ, միւհթէրէմ ապօնէլէրիմիզ 1919 սէնէսի իշիւն խոռոտսի պիր դալրէթ վէ հիմմէթ իլէ «Կիլի-կիա»յը թէշվիզ էտէճէլէր: Իլք տէֆա Տօքթ. Եազըճեաննըն հիմմէթիլէ «Տօգթօր Ճէֆիլ վէ Միսքըր Հայտ» բօմաննըն «Կիլիկիա»տա օգու-տընըզ: Անտէն սօնկրա րէֆիզ մուհարրիլիմիզ վեր. Հայկ Ատատուրեաննըն հիմմէթիլէ «Գըն-տըրըզ Գափու» վէ «Ձէյթուլիս Խաթըրէլէրի»նի օգուտուլնըզ. պու տէֆա տա էլէի Մօրկընթօնըն պէնտլէրինի օգուլաճաղընըզ:

Թէքրար էտէրիզ քի, պու պէնտի օգուտուլ տան սօնկրա իլք իշիւնիզ պիզէ եազմազ օլտուն քի 1919 սէնէսի իշիւն «Կիլիկիա» իսթէյօրսընըզ: Սէնէլիլի 3 տօլար օլաճազ, վէ Հէտիլէսինի սօն-րա լիսթատան սէչէճէքսինիզ: Շիմտի կէլէճէք սէնէ իշիւն փարա Եօլլամալըն, պիզտէն խապէ-րէ պէլէյիին, վէսսէլամ:

Կիլիկիա

ՄՐ. ՄՕՐԿԸՆԹՕՆԸՆ ՊԷՆՏԼԵՐԻ

Իսթանպուլտա սապըզ Ամէրիգա Սէֆիրի Մր. Հէնրի Մօրկընթօ՝ մուհարէպէտէն ազ էվ-վէլ Թիւրքիայա կիթմիշ օլուպ, մուհարէպէ պաշտօրընտա օրատա: պուլունարազ պէչն էա տիւվէլ կէչիպ տէօնէն պիլճիւմլէ աշվալ վէ վուզուլաթա ահեազ օլմասըլա, րէյ իւլ այն միւշաՀատէ, վէ րէսմի գույուտաթլէ թաստըզ էյլէտիլի աշվալ ը փօլիթիգիյէ Հազընտա պու կիւնիլէրտէ Ամէրիգաննըն ֆարզը դազէթալարըն տա տէվամը պէնտլէր նէշր էլլէտի:

Պու պէնտլէրտէն «Պօթոն Ամէրիգըն»տա նէշր օլունան 13 առէտինի ալըպ օգուտուլ, պուլար մուհարէպէտէն էվվէլճէ Ալման սէֆի-րի ՎանկէնՀայմըն Իսթանպուլտա օյնատըզը օ-յուլար վէ էնթրիկլէրտէն, վէ Թալաթ իլէ էն-վէրին վէ ԻթթիՀատ վէ Թէրազըզ ֆըրզասընըն Հայտուլըզլարընտան պաՀս էտէյօրլար իտի: Մր. Մօրկընթօնըն իսպաթ էթմէյէ Հալըշորըզ շէյ շու տըր քի, Սրպիատա Ավսթրիա Վէլիի ԱՀտը վուրուլմազտան չօզ, չօզ էվվէլ, Հաթթա սէնէլէր մուգատտէմ՝ Ալման պու ճիՀան մու-հարէպէսի փլաննըն գուրմուշ, անըն իշիւն Հա-զըրլաննըն, վէ Թիւրքի քէնտի Թարաֆընա գա-զանմազ մազսէտիլէ Հէր Եօլտա Հալըշմըշ տըր:

Օն պէնտ տալի Ֆիլատէլֆիաննըն «Իվիմիկ Պուլէթիմ» դազէթասընտա նէշր էտիլմիշ օլա-րազ, օրատաքի տօսթլարընըզ մէզքիւր պէնտ-լէրի քէսիպ պիզէ Եօլլամըլար, վէ Թէրճէմէսի-նի «Կիլիկիա»յա գօյալըմ տէյու եազմըլար տըր: Պու օն պէնտլէր քիւլիլիյէ էրմէնի սիւր-կիւն վէ գըթալարընտան պաՀս էտէրէք, գա-թէն պիլտիլիմիզ աճըլը Հալլարըն վասֆընտան իպարէթ իսէ տէ, վիլայէթլէրտէ Ամէրիգան գօնսօլլարըն րէսմի րիփօթլարընը Համիլ օլա-րազ, Թիւրքլէրէ գարըշ շէՀատէթ իշիւն փէք էլլէմ պուրՀանլարլէ տօլու տըր:

Պու պէնտլէրի պիթ թէրճէմէ դազէթամըզ տա փէչ տէր փէչ նէշր էթմէք թասալվուրըն էվ-վէլճէ պիզիմ տէ ֆիքրիմիդտէ տօղարազ, պա-լատէ մէզքիւր Պօթոն պէնտլէրինի Թօփլատըզ, վէ տօսթլարըն Թէքլիֆի իլէ տէ տաՀա զիյատէ Թէշվիզ օլունարազ, մէսէլլի «Կիլիկիա»նըն շէրիք մուհարրիլի պուլունան Վեր. Հայկ Ա-տատուրեանա Թէսլիմ էտիպ, պիզ տէ Թարաֆը-մըզտան արզու վէ րէճա էյլէտիք քի, միւմքին

խոսք պոռնոսն պիր իճապընա պագճաղա հիմնէթ պուշուրսըն: Մէվինիր իղ քի, խալիս իշտաշը-մըղ պու թէքլիֆի գապուլ էթմիշ օլարագ, էֆ-քեարընը տախի «Կիլիկիա»նըն պու նուսխէսին-տէ պէյան էտէյօր:

Երին տէ պու մէսէյէտէ իքի կիւճիւլիւ-միւզ վար, պիրի՝ օլ պէնտլէրին ճիւճէթէն copyright էտիլմիշ օլմասը տըր քի, սաշիպլէ-րինտէն թաշրիրէն բուխսաթ ալընմատըգճա քիմսէ անլէրի թէքարէն նէշը եա թէրճէմէ է-տէմէզ: Մէմուլ էտէրիղ քի, բէֆիգիմիղ օլ պապ տէ իճապ էտէն միւքեաթէպէյէ կիրիշէրէք լա-զը մկէլէն բուխսաթը թաշսիլ էտէր: Ախէր պիր կիւճիւլէ՝ վասֆլարըն փէք աճըլը օլմասը տըր: Տէօրթ սէնէտէն պէրու էրմէնի աֆէթլէրի հազ գընտա հազըմըշ օլան ինկիլգճէ, էրմէնիճէ վէ թիւրքճէ պէնտլէրի օգուճագտա էհալի չօզ կիւճ լիւք չէքմիշ տիր: Նիշէլէր ույգուլարընը գա-շըրըպ փէք բաշաթսըղ օլմուշլար: Պիզ տէ աշնի հալտէ պուլունմուշլը, լաքին չի՞ չարէ, գա-տէրիմիղին գարա վասֆլարընը օգուճալը իղ:

Մէգըր պէնտլէրին թէրճէմէ վէ նէշընէ մուվաֆֆագ օլապ օլմասագ, անլէր հազգըն-տա գարիունմըղա պիր տէրէճէ թասապլուր վէրէրէք ֆիքըրլէրինի հազըրլամագ ֆաիտէտէն խալի օլմագ տէյու տիւշիւնիւյօր ըղ: Եվվէլա չունու պիլէլիմ քի, պունլարը եազան պիր էր-մէնի օլմալըպ էճնէպի տիր: ասի պիր ատէմ օլ-մալըպ պիր տէվլէթ սէֆիրի վէ վաթանճա Ա-վըսթըրիալը, հէմ միլլէթճէ տէ եէհուտի տիր: անըն իշիւն չէհատէթ վէ զըյասլարը պիղիմ լէ-հիմիղտէ փէք գըյմէթլի տիր: Օլ պէնտլէրի պիր էրմէնի հազմըշ օլա իտի, կէրէք էճնէպիլէրճէ վէ կէրէք էրմէնիլէրճէ տիւշիւնիւլէպիլիտի քի պիթթապի պիր ատէմ քէնտի միլլէթինտէն թա-րաֆա սէօլլէր:

Ամէրիգանըն թիւրքիա փօլիթիգասընտա տօղրուտան մէնիֆասթը օլմատըղընը պիլէրէք, սէֆիր Մօրկընթօ էրմէնի մէսէլէսինէ տաիր հէր նէ հազմըշ իսէ, սըրֆ հագիդաթ վէ ինսաֆ իսաթըր իշիւն հազմըշ տըր: Տօղրուսընը սէօլ-լէյէրէք, պիւթիւն պէնտլէր պաշտան պաշա պի թարաֆլըզ, սաղլամ մուհաթէմէ վէ սէրին գան-լըլըզ բուհը իլէ գալէմէ ալընմըշ տըրլար: Եի-նէ տէ էրմէնիլէրին հուգուգընը թէսաշուպ, վէ թիւրք հիւքիւմէթինի վէ մէմուլարընը գըրի-թիքա էթմէքտէ հիշ պիր վէճէլէ գուսուր գօմա-յըպ, հէփ ոլան չէյլէրի նիղամ վէ վիճտանա

գարըն ճինայէթլէր տէյու հիւքմ էտէյօր:

Փէք չօզ սըրալարտա աշըգտան աշըղա չէ-հատէթ էտէյօր քի, էրմէնիլէր ասըլգատէ պիր նէսլ գուպ, տիրայէթ վէ դաշրէթլէրի իլէ իլէ-րի տիւշմիւշլէր, վէ տէվլէթէ սատագաթլա խըտմէթ էթմէքտէ պուլունմուշլար: Թիւրքլէր վէ Գիւրալէր իսէ պոռնոսն աքսի թէնպէլ, վա-յիֆէսիյ, վէ պախուսուս մէմուր սընֆը փէք հագըսըղ օլմուշլար տըր: Թալաթ, էնվէր, ճէմալ, Պէտրի, Հիմի վէ էմալի մէմուլարըն հարիա վէ տէսիսէլի խապիսլէր օլմասընը, վէ մէմէքէթի խարապ էթմէք փօլիթիգասընը թուլթմուշ իտիքլէրինի պիլա փէրվա հէմ եիւզ-լէրինէ սէօլլէմիշ հէմ տէ պու պէնտլէրլէ ալէ-մէ պէյան հյիլմիշ տիր:

Քէնտիսի պիր տօսթ տէվլէթին էլլիսի հա-լինտէ թիւրք հիւքիւմէթինէ հարտըն էթմէք ի-շիւն տաիմա հազըր պուլունմուշ իսէ տէ, մէզ-քիւր մէմուլար՝ Ամէրիգա վէ ինկիլթէրանըն տօսթլըղընտան ցիյատէ Ալման մէֆսէտէթինէ գաիլմըշ օլարագ, մէմէքէթի իղթիսատի վէ մանէվի հէր կիւճիւլէ միւպթէլա էյլէտքիլէրի-նի կէօրէրէք չօզ աճընմըշ տըր: Իթթիհատ վէ թէրագզը Փըրգասընըն փանթուրանիգմ սէվ-տասըլլէ մէմէքէթին դաշրի միւսլիմ թէպասսը-նը գաստէն էգիպ մաշֆ էթմէյէ չալըշտըղլարը-նը աշըգտան աշըղա պէյան էտէյօր:

Աֆէթլէտէկեանա իսնէթէն Ամէրիգատան քէնտինէ կէօնտէրիլմիշ օլան մէպլաղլարըն թէվ զիլին տաիր էնվէրտէն բուխսաթ թալէպ էյլէ-տիյի սըրատա, մաշուտ պիւսպիլիթին գարըն կէմիշ վէ պու միւնասիպէթլէ՝ էրմէնիլէրէ ի-անէ էտէնլէր ալէյհիւնտէ փէք չէտիտ լիսան գուլ լանմըշ իտիյինի Մ. Մօրկընթօ թալիպ էտէր-ճէսինէ հազըյօր: Մուհարէպէնին մէսարիֆինի թէսվիյէ էտէճէք փարալարըն ասլա հօզ իքէն, քէնտի էհալիլէրինի սօլուպ մէմէքէթի իղթիսա տի իֆլասա սալտըղլարըն իշիւն թիւրք մէմուր-լարընը թալիպ էտէյօր:

Ալման Սէֆիրի վանկէնհալմ՝ Ամէրիգա-նըն մուհարէպէլէ կիրէճէյինի գանն էթմէյէրէք, իլք վագըթլարտա Մ. Մօրկընթօ իլէ փէք սէր-պէսթ կէօրիւշիւր, վէ հաթթա կիլլի փլանլա-րը հագընտա ազընտան սէօղլէր տէ գաշըրըր իմիշ: Էնթրիկլէրինի էն չօզ թալիպ էյլէտիյի իշպու Ալման սէֆիրինին սէնէլէրճէ իսթանպօլ տա օյնատըղը օյունլարը, վէ պախուսուս մու-հարէպէ իլան էտիլտիյի կիպի Ալմանըն Կէօ-

պէն վէ Պրէսլավ զըրիւրաւորնը նիճէ Տարաւանէլ աէն իջէրի ալաւըրըպ, կիւլա անլէր Թիւրքիայա սաթըրմըզ կիւլի սաթթէքեարճա թէրթիպաթը-նը Մր. Մօրկընթօ աչըդ լուղէթլէրլէ թարիֆէտէյօր:

Ֆիւլատէլֆիատա նէշը օլունան 10 պէնտլէ-րին ճիւմլէսինին տէսէրլէվհասընտա՝ էրմէնի աֆէթլէրի իշիւն Ալմանիանըն սուշլու վէ պու ճինայէթլէրտէ էլպիւր օլմասընը չէքիւմէյէրէք պէյան էտէյօր: Իշպու աֆէթլէրի թարիւտէ պիլտիյի ճիւմլէ զատտարլըզլարըն պաշընա դօ-յուպ, պիշարէ էրմէնիլէրին աիւշար օլտուգ-լարը պու ազիմ ուզուպէթլէր իշիւն, Գայլը վէ մայէթիինի Հիւքմ էտէյօր:

Մր. Մօրկընթօնըն ըիփօրթլարընտա չու տախի աչըդ կէօրիւնիւյօր քի, էրմէնիլէրէ վա-դը օլան «Սէվդիյաթ» պէլասը՝ էվվէյճէ Բուճ-լար իւզէրինտէ տախի ֆիրիլէ կէթիւրիլէրէք 600 պիւտէն՝ պիւր միլիօնա զատար Բուճլար քէնտի խանէ վէ չէհրլէրինտէն թարտ էալիմիշլէր տիր: Անճադ քի օլ վազըթլարտա Եունանիսթանը Ալ-մանիա իթթիհասըն իշինէ ալմադ իւմիտի օլ-տուգընտան, Եունանլարը իւրքիւթմէճէք ի-շիւն, Բուճլար՝ էրմէնիլէր կիւլի Wholesale դաթլ էալիմէճիշ տիրլէր:

Սապըդ Ամէրիկա սէֆիրի պու չէյլէրի էն-վաը միւնասիպէթլէրլէ Ամէրիկա ճէմասթլա-րը հուզուրընտա սէօյլէյէրէք Relief իշինէ փէք չօզ հարաըմ էյիմիշ, վէ չու կիւնլէրտէ Թիւր-քիանըն Գըրիսթիան էհալիսինին զատէրլէրի թա չին օլունմագտա իտիյի չէօյլէսի մուհիւմ պիւր վազըթտա պու պէնտլէրի իլէ էֆքեար ը ամմէ-յի հազըրլամագտա օլմուշ տըր: էրմէնիլէր օլ պէնըլէրի օգուսալար օգուճասալար, Ամէրի-գալըլարըն օգուճալարը պիլզէ փէք մուհիւմ տիր: Արզու էտէնլէր Պօսթոնտա՝ Boston Amer-ican, Նիւ Եորքտա Evening Sun, վէ Ֆիւլատէլ-ֆիատա Evening Bulletin, վէ Սէյթ Լուիզտէ Republic դազէթալարընա էազըպ օլ նուսիլէրի էլտէ էտէպիլիլիլէր: Բէզա «Կիլիկիա»տա Հաֆ-թա պէ Հաֆթա օգուլայպիլիլէր:

ԶԱՖԷՐ ԻԼԱՆԻՍԻ

Սուլի ու սալահ չափազընըն ազարմագտա օլտուզը չէօյլէ պիւր սըրատա Հէր զալպ սիւ-րիւր վէ Հէյէճանլէ նէպզան էսէյօր, Հէր կէօզ թօփ թիւֆէնք աիւմանլարընն էօթէսինտէ ա-չըրմըշ տիլքիւշա մէնզարէլէրի ուզագտան կէօ-րէրէք, Հէր աիլ ալէմին իսալիզ վէ Միւսիւրի օ-լան րահիւմ Բապպա ալզ ը չիւքրան իլէ քէնտի դօճշուլարընա միւթտէ սէօզլէրի թէքրարլա-մագտա տըր:

Թիւրքիւն տէհրլէրտէն պէյու գարարալը-ճա գարարմըշ օլան զուլմ ու թէատտիյաթ պու-լութլարը ալթընտա էրմէնի իլէ պիւրլիքտէ է-զիյէթ վէ զիյան չէքմիշ օլան Բուճ վաթանտաշ լարընըզտան վէ «Կիլիկիա»նըն Ֆիւլատէլֆիաճա խալիս աօթլարընտան Գիրիէ Նիզօլա Սիլէլի-սիւր՝ էրմէնի հուրուֆաթը իլէ աթիսէքի չիւրի էազըպ զազէթամըզտա նէշը իշիւն պիլզէ կէօն-տէրմիշ տիր:

Խիթամ պուլսա մուհարէպէ,
Նէ՛ էյ՝ օլուր,

Իլան օլսա միւթարէքէ
Նէ՛ էյ՝ օլուր:

Սիլահլար պըրադըլու տա,
Թրէնչլէրտէն չըզըլտըզտա,
Զաֆէր խաշը տազընտըզտա
Նէ՛ էյ՝ օլուր:

Հէր քէս աօթուն ալար պուլուր,
Նէ՛ էյ՝ օլուր,
Մահզուն հիւզնիւնտէն գուրթուլուր,
Նէ՛ էյ՝ օլուր:

Ասքէրլէր սիլահ չաթարլար,
Շէնլիք աթէշին էազարլար,
Բէյֆէ էտիպ ալայ թութարլար,
Նէ՛ էյ՝ օլուր:

Թէլէզըաֆ կիտէր Հէրեանա,
Նէ՛ էյ՝ օլուր,
«Տէօնիւյօրուզ պիլզ վաթանա»—
Նէ՛ էյ՝ օլուր:

Եիւքլէրին սըրթա սարարլար,
Մարշ մագամլարըն չալարլար,
Գըլըճլար պէլտէ փարլարլար,
Նէ՛ էյ՝ օլուր:

Հէր քէստէ պիր սէվինճ պաշլար,

Նէ՛ էյ՝ օլուր,

Գարշը կէլիր գալմ գարտաշլար,

Նէ՛ էյ՝ օլուր:

Աթա էվլատը գալրասա,

Կէօզինտէն չիֆթէ պուսա ալսա,

Մաշպուսպլար պիր պիրին պուսա,

Նէ՛ էյ՝ օլուր:

Ատալէթ եէրինէ կէլսէ,

Նէ՛ էյ՝ օլուր,

Հէր քէս մէմնուն բազի գալսա,

Նէ՛ էյ՝ օլուր:

Աման, եա՛ Բապպ, միւմքի՞ն մ'աճապ,

Սէն բէճամըզ գըլ իսթիճապ,

Մաղրուր տիւշիւպ էթսին հիճապ

Նէ՛ էյ՝ օլուր:

Պիր գանատ վէրիլսէ պանա,

Նէ՛ էյ՝ օլուր,

Ուչսամ ազատ վաթանըմա

Նէ՛ էյ՝ օլուր,

Էրմէնի, Բուճ, Աշուր, Գըպթի

Արապ, Նէսթօր Հէմ ԵէՀուտի,

Արթըզ պուլսա սալաՀ տէվրի,

Նէ՛ էյ՝ օլուր:

ՆԻԳՕԼԱ ՍԻԼԼԷԼԻՏԻՍ

Ֆիլատէլֆիա,

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ՊՈՒ ՆԵ՞ ՀԵՆԿ ՈՒ ՀԵՆԿԵԱՄԷ

ՀինԳԵԱՅԹԻ: Պիւթիւն Նիւ Եորք չէհրի ալապտա, վէ սօգազլար օմուզ օմուզա զալապալըզ իլէ սօլու տըր: Հէր քէս էտէպիլտիւի Եօլտա շամաթա եափմաղա չալըշըյօր, Գիլիսա շանլարը չալընըյօր, Ֆէթթըրի տիւտիւլէրի էօթիւյօր, օթօմօպիլ պօրուլարը սէսլէնիյօր, իսքէլէլրտէ կէմիլէրին ըսլըզլարը իշիտիլիյօր, չօճուզլար վէ կէնճ գըզլար թէնէթէ սուրնալարլէ սօգազլարը էօթտիւլիւյօրլար, սօլապլը մուզիգալար չէվրիլիյօր, վէ Հէր քէս «Հէ՛յ» պաղըշլարըլա պիր պիրլէրինի թէպրիք էտէյօրլար: Պինալարըն Եօգարը գաթլարընտան պիհիսապ քեաղըտ փարշալարը սալ-

րըլըյօր, սօգազլար գար եաղմշ կիպի պէմ պէյազ: Էսէն րիւզկեար քեաղըտ գըրընթըլարընը Հավատա կիւնէշին ըշըղընտա օ եանա պու եանա Փըրլատըյօր:

Պիր չէհրին կիճէ սիւքիւնէթիւնտէ ուլուճա սը շաիրանէ վասֆ օլունապիլիւր, լաքին էհալիսի միլէօնլար իլէ թատատ, վէ տւնեանըն Հէր լիսանը անտէ թէքէլլիւմ օլունան Նիւ Եորքըն տալ էօլլէն պէօյլէ պիր Հէնկ ու Հէնկեամէ եափ մասը՝ նատիր իւլ վուգու Հալաթտան տըր: Նի՞չիւն պու չէնիքլէր... GERMANY SUR-RENDERED!!! զազէթալար իրի եաղըլարլա Extra չըգարըպ էհալիլէ իւն էտէյօրլար, «ԱԼ-ՄԱՆԻԱ ԹԷՍԼԻՄ ՕԼՄՈՒՇ ՏԸՐ»: Չորեքշաբթի ազլամ խապէր վէրիլտի քի, Ալմանըն վէքիլլէրի միւթարէթէ շարթլարընը անլամազ իւզրէ զարպի մէյտանա միւթէվէճճիՀ օլաուլար: Պու Հինգշաբթի սապաՀը անլէրին մաՀալ ը մաղսուտա եէթիշմիշ օլաուզլարը, վէ «Պու կիւն Ալմանըն գատէրի թային օլունաճազ» տէտիլի խապէր վէրիլտի:

Պիրտէ էօյլէնտէն պիր խաաթ սօնկրա գըյամէթ տիր գօփտու. զիրա Ալման վէքիլլէրի իլէ Մարէշալ Ֆօշ արասընտա Միւթարէթէ շարթլարընըն իմզալանմըշ, վէ սաաթ իքիտէ ճէնք տուրտուրըլաճաղը գարարկիր օլմուշ տէյու եըլտըրըմ սիւրաթըլա օգիանիսըն օլ պիր թարաֆնտան կէլէն խապէր ալի սիւրաթլէ Ուշիւկթընտան էթրաֆա եալըտը: «ՍԱԼԱՄԷ» տէ թարիֆ էթտիլիմիլ վէճՀլէ Ղարպի Հարպ մէյտանընտան, եախօտ Փարիզ իլէ Լօնտրատան Նիւ Եորքատէք Հիսապ օլունան 3,000 միլլէք մէսաֆէտէ իւչ սաաթ վազըթ Փարզը օլարազ, պիղիմ սաաթըմըզա 11 տէ եանի էօյլէտէն պիր սաաթ էվվէլ մուՀարիպլէրին սիւհաՀլարը իւլէմէքտէն տուրմուշ օլմալըլար:

Պագալըմ եարընքի Ուրթաթըն զազէթալարը իլէ պու սօն միւթարէթէնին չուրութընա տաիր նէ՞ խապէր ալըր ըզ: Էսասէն Ավսթրիանըն քի կիպի տիր տէնիլիյօր, վէ օնտան տաՀա խաֆիֆ շարթլարլէ միւթարէթէյէ կիրիշմէ Միւթ թէֆիգլէրին իշինէ կէլմէզ: Ձիրա ինկիլզլէր իշինթ չէհրինէ, Ամէրիգալըլար իսէ Սէտանա եէթիշտիքտէն սօնկրա տուրմազ օլամազ: Սէ-ՏԱՆ... պունտան 48 սէնէ էվվէլքի Ֆրանքօ-Ալման մուՀարէպէսինին պիլ ճիւմլէ ամէլիլթը ասքէրիէսինի, վէ Իւշիւնճիւ Նափօլէօնըն մաղլուպիլէթիլլէ Ֆրանսատան իսթիպտատըն

միւլէպպէտէն թարտընը իսթար էտէն պիր թէք լուղէթ վար իսէ, օ տա «Սէտան» տըր քի, Ա- մէրիգա ասքէրլէրի նիհայէթ անա եէթիշիպ, պու ձիհան Մուհարէպէսինին խաթիմէսինէ թէքարէն օլ իսմի հաթըշտըրտըլար:

ՈՒՐԲԱԹ. Տիւն Հինգշարթի կիւնիւ պալա- տէքի խապէրլէրի հազտըպտան սօնկրա իւմիտ էտէյօր իտիք քի, պու կիւն Միւթթէֆիզլէրլէ Ալման արասընտա ագա էտիլէն Միւթարէքէնին չարթլարը նէտէն իպարէթ օլտուղընա տաիր զիյատէ պիր մալիւմաթ ալըպ դազէթայա տէրծ էտէլիմ:

Նէ՛ գպտար պէօյիւք օլտու թէաճճիւպիմիդ պու սապազ եինէ դազէթայարտա իրի հազըլար լար կէօրտիւլիւմիւզտէ քի, Հալա միւթարէքէ իմզալանմամըշ տըր: Կէօրիւնիւյօր քի Ալման Մուրախասլարը խաթթը Հարպը կէչէճէքլէրի վազըթ՝ թարաֆէշն սիւհաշարըն տուրտուրու- մասը էմրի՝ ասըլ միւթարէքէ եէրինէ ալընմըշ օլարագ Associated Press թարաֆընտան տէր- Հալ տիւնեայա իլան էտիլմիշ տիր:

Պիզիմ չիւպէշիպ եօք տըր քի պու թէէխ- խիւր սալթ մուվազաթ օլուպ, հազըն կիւն- լէրտէ Միւթթէֆիզլէրին Հազըրլատըղը չարթ- նամէ Ալմանլար թարաֆընտան իմզալանմադ տըր. զիրա տէրուն ի մէմլէքէթտէ պէօյիւք գա- րըշըղըղլար մէյտանա կէմիշ, վէ գաշ պէլի եէրլէրտէ Ալման զըրիւլար պիզգաթ քէնտի ասքէրլէրի թարաֆընտան գապթ էտիլէրէք, իսեան պայրազլարը աշըմըշ տըր:

Միւթարէքէ չարթլարընը Մարէշալ Ֆօշըն էլինտէն դապուլ էթմէք իշիւն իասսէթէն կէօն տէրիլմիշ օլան մուրախասլար՝ իշի ուզաթ- մաղըղա չալըշմըլար իսէ տէ, Մարէշալը մու մաիլէշ՝ անճագ 72 սաաթ վազըթ վէրէպիլիւր օլտըղընը գաթիյէն պիլտիրէրէք, ճէվապ ի- չիւն Նոյ. 11 Երկուշարթի սապազըն սաաթ 6 սընը սօն Հուտուտ գօյմուշ տըր: «Կիլիկիա» դարիուներն էլինէ եէթիշմէգտէն օլ միւլէթ պիթէճէք իսէ տէ, Հէր թարաֆտա դըյաս պու տըր քի, Ալմանիա Միւթարէքէ չարթլարընը գա պուլ վէ իմզա էթմէյէ մէճպուր տըր:

Ալմանա թագոմ օլունան միւթարէքէ չարթլարընը նէտէն իպարէթ իտիյի սըզը սը- գըյա կիզլի թուրուրուլար իսէ տէ, պիթթապի Քայզըն խօշունա կիթմէյէճէք չէյլէր օլտու- ղընը Հէր քէս պիլիւր: Անըն իշիւն մուրախ- խասլար քէնտիլէր Մարէշալ Ֆօշըն հանընտա

գալըպ միւթարէքէ չարթլարընը խուսուսի պիր սաի իլէ Քայզրա Եօլլամըշլար տըր: Շու Հալ- տէ մուրախասլար թէքմիլ իմթիյազա մալիք տէյիլէր կէօրիւնիւյօր, հա տա չարթլարը մէ- մուլտան տաՀա աղըր պուլմուշ օլապիլիւրլէր:

Ալմանըն Պաշրիյէ ասաքիրի՝ զըրիւլարը գապթ իլէ Հիւքիւմէթէ գարշը իսեան էթտիլէ- րինի հազարըտա հազմըշ իտիք: Ալմանըն պաշը- նա պուլտան տաՀա պէօյիւք պիր պէլա գօփու- յօր, հանի Ալմանիւնըն էյալէթլէրինտէն պի- րի օլուպ Ավսթրիայա ՀէմՀուտուտ պուլունան Պավարիա մէմլէքէթի՝ Ալման իթթիհատընտան ալըլարագ քէնտի պաշընա ճիւմՀիւրիյէթ իլան էյլէմէք իւզրէ տիր: Քէզա վազթըլա Տանի- մարգատան դասպ էտիլմիշ օլան Շլէզուիք-Հօլս թայն գըթասը տախի իսեան պայրազընը չէք- միշ, Ալգաս-Լօրէնին Հալը գաթէն մալիւմ, պէօյլէ կիտէրաէ Ալման իթթիհատը պօղուլուպ, մէմլէքէթին տաղընըղըղը Ֆրանգօ-Ալման մու- Հարէպէսինտէն էվէլէքի Հալա տէօնէճէք կէօ- րիւնիւյօր:

* * *

Շարաթ սապազըն սօն խապէրլէրինէ կէօ- րէ՝ Քայզր չու սըրատա թէքք ի թախթ էթմէք- լիյի միւնասիպ կէօրմէյօր իմիշ, զիրա Հիւքիւ- մէթին իտարէսինի Սօսիալիսթլէրէ պրագմագ՝ մէմլէքէթտէ անարխիսթլիք Հալը մէյտանա կէ- թիւրէճէք տէյօր իմիշ:

Պաշ Վէքիլ Մաքսիմիլիէն՝ պիր այ գատար տավալը պէլալը պիր մէմուրիյէթտէն սօնկրա իսթիֆասընը վէրմիշ տիր, լաքին դապուլ օ- լունուպ օլունմալաճաղը մալիւմ տէյիլ: Պէօյ- լէ ֆուրթուլալը պիր վազըթտա Հէր պապէտ էՀալիյի մէմնուն էթմէք՝ փէք միւշքիլ տիր:

Ղարպի Հուտուտտա մուհարէպէ քէմալը չիտտէթլէ տէվամ էտէրէք, Ինկիլզլէր Պէլմի- գատա, Ֆրանսըղլար իլէ Ամէրիգալըլար Շիմա- լի Ֆրանսատա իլէրիլէյօրլար, վէ իւշ նօգթա- տա տախի Ալմանլար կէրի չէքիլիյօրլար: Ալ- մանիա զըրիւլարընըն իշէրի չէքիլմիշ իտիք- լէրի Քիէլ Լիմանընտա իսեան էթմիշ օլան պաշ- րիյէ ասքէրլէրի՝ մէզքիւր զըրիւլարը ալըպ լիմանտան տիշարը չըզըյօրլար իմիշ:

Պու սէնէնին Յունվար Լինտէն չիմտէչէտէք եանի 10 այ գարֆընտա ղարպի Հուտուտտա եա րըմ միլեօնա եազըն Ալմանլար էսիր էտիլմիշլէր տիր: Պունլարտան րուպ միլեօն գատարընը ինկիլզլէր, 150 պին գատարընը Ֆրանսըղլար,

50 պինդին Ամերիկայալըար, վէ 15 պինդին Պէ-
ճիգալըար Թուրքուշար տըր:

Սըրպիալըար՝ Թուրքա ըրմաղընը վէ անըն
չիւպէսի օլան Սափա նէհրինի կէշմիշէր, վէ
Մաճարլար Թարաֆընտան ազիմ մէսէրէթ վէ
չէնլիքէրէլէ գապուլ օլունմուշ տըրլար: Էվրօ-
փանըն շարգի գըթասընտա պէօյիւք պիր սըրպ
Հիւքիւմէթի Թէէսիս օլունմաղընա պու տախի
պիր ալամէթ տիր:

Պու Հաֆթանըն աշվալ և փօլիթիգիյէսի օլ
գատար Հէյէճանը օլտու քի, զաղէթամըղը
պիւսպիւթիւն սիյասիյաթա Հասը Էթտիք: Կէ-
լէճէք նուսիւէլէրտէ եէնի էրմէնիսթանըն մէվ-
գիի, Թիւրք ճանիւլէրէ տաժամըղ, գօնշու միւ-
լէրէր վէ Խէվլէթիւր իւլէ ալազամըղ, վաթան
ը ասլիմիգէ տօղլու Փարզըմըղ վէ էմսալի մատ-
տէլէր Հազընտա փէյ տէր փէյ պէնտլէր նէշը
էաէրէք, էհալիմիգիին Փիքըրինի Թէնվիրէ չալը-
չաճաղըղ:

Պունտան էվլէլէրի աշվալ վէ մէվգիիմիգ
նէ գատար տա Հէյէճանը օլտու իսէ, պուն-
տան սօնկրաքի ալաճաղ տըրմլարըմըղ՝ պիգիմ
իչիւն Հայաթ վէ մէմաթ մէսէլէսի սալըմալը
տըր: անըն իչիւն տուլղուլարըմըղ Հատտ և
իթիտալտա սազլալըպ, լիսանլարըմըղ իտա-
րէտէ փէք տիգգաթըղ պուլունմալը իղ, վէ դաշ-
րիւլէր պիգիմ իչիւն տիւշիւնիւրքէն պիգ իչիմի-
գի կիւճիւլէ տիւշիւրմէլի տէյիլ իղ:

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ ԻՄՊԱՐԱԹ

Մ. Մ. Ամերիկանըն Իսթանպուլ կէօնտէ-
րիմիշ օլան էսպաղ սէֆիրի Մր. Մօրկընթճօնըն
Իսթանպուլտա կէշիւրտիյի սիյասի վէ բէսմի
էօմըրին գայտը՝ Ֆիլասաէլֆիա, Պօսթըն վէ սա-
լի մարուֆ շէհրլէրին պէօյիւք ճէրիտէլէրինտէ
Հէր կիւն Թագսիթ Թագսիթ նէշը օլունմաղտա
օլուպ, Ամերիկալը գարիյուն ալէմիին տիգ-
գաթընը գիյատէսիյէ ճէլպ էլէմիշ տիր: Ապօ-
նէլէրիմիգտէն պաղըլարընըն տօսթանէ Թէքլիֆ
լէրի իւզէրինէ, իշպու սիյասի սէրկիւզէլթ վէ
մուհիմ գուլուտաթըն Թէրճէմէսիին Կիլիկիա-
նըն միւհլէթէմ գարիյունընա եաղընլարտա Թէ-
չէպպիւս էտէճէյիգ: Վէ իւմիտիմիգ շու տըր քի,
Ամերիկալը ճէրիտէ գարիյունը ալէմի մէզքիւր
գուլուտաթըն միւթալէսաթընտան նէ տէրէճէ միւ
Թէլէզգիւգ վէ Փախտէմէնտ օլույօրլար իսէ, Կի-

լիկիանըն գարիյունը տա օ տէրէճէ վէ տաՀա
զիյատէ մաՀզուգ վէ միւսթէֆիտ օլաճաղ տըր-
լար: Պու Թէքլիֆի պիգէ էտէն տօսթլարըմըղն
էսամիսի շու աթիտէքիլէր տիր:—

Գ. Յ. Սամուէլեան, Օքսէն Մելգոնեան,
Կիւլպէնկ Մ. Տատուրեան, Կարապետ Եիւզիւք-
եան, Կարապետ Պըչաղճեան, Հրանդ Տէր Ղա-
դարեան, Նիգօլա Սիլլէլիտիս, Յովհաննէս Պէն-
լեան, Կարապետ Արզումանեան, Պօղոս Գալէմ-
քեարեան, Յարութիւն Սամուէլեան, Ռ. Եա-
ղուպեան, Ա. Ն. Թապիպեան, Նիշան Մանուկ-
եան, Նիկողոս Մանուկեան, Գարմի Սրապեան,
Հրանդ Եաղուպեան, Արթին Սիրքէճեան, Ա-
ւետիս Խ. Հորեմեան, Մարտիրոս Արսլանեան,
Հայկազուն Ն. Թապիպեան, Կիւմէս Աշճեան,
Արշակ Եարտըմեան:

* * *

Եաղընլարտա Սիւէնիւ Իմֆուլէնգա տէնիլն
Հիւմմա վէ սաթլիճան իլլէթինէ միւսթէլա օ-
լուպ վէֆաթ էտէն Հայ Ամերիկալը ասէրլէ-
րիմիգտէն պիրի Փրալվէք ՎաՀան Կօտալաղեան
իտի: Մէրգում Հայ ասէր Թաղըրպէն 29 սէնէ
էվլէլ Ատանատա տիւնեայա կէլմիշ օլուպ, օն
սէնէ էվլէլ Ամերիկալա Հիճրէթ էյլէտի վէ Մէ-
սէշուսէց էյալէթիին Ուօթըրթաուն վէ Մօլտըն
նամ շէհրլէրինտէ Փապրիգա իշճիլիյի իւլէ մէշ-
ղուլ պուլունտու: Պունտան եէտի այ գատար
էվլէլ ասէրլիք սիւքինէ տախիլ օլուպ, Մէսէ-
շուսէցին Քէմփ Տէվընգ նամ օրտուկեաՀընա
կէօնտէրիտի: Օրատա պիր միւստէթ գալտըգ
տան սօնկրա Փրալվէք սօլնըր (նէֆէր) սիւքի-
նէ կէշիւրիտի: Մէրգում կէնճ շախսէն զիյատէ-
սիյէ եաղընըղը, ճաղիպ վէ ճալիպ ուզուն
պօյը, տօլղուն վէ կիւլէճ եիւզիւ, շէն եիւրէք
լի, լաթիֆ վէ խօշ Թապիպաթը, Թաթը տիլլի,
ճէօմէրտ էլլի վէ քէսքին Փիքըրի պիր քիմսէ օ-
լուպ, Հայլըղա, Հայ ասէրլիլինէ, Ամերիկա
նէֆէրլիլինէ վէ Ատանալըղը եա Ատանալը-
ըգ սիւրէթինէ շէրէֆ կէթիւրէն պիր առէմ իտի:
Վիւճիւտի Մօլտընա կէօնտէրիլպ, ճէնաղէսի
վէ տէֆնի օլ շէհրտէ իճրա գըլընտը: Միւթէ-
վէֆֆանըն պիրատէրի Մր. Աւետիս Կօտալաղ-
եան շէհր ի մէզքիւր սաքիւլէրինտէն տիր: Վա-
լիտէյնի վէ սաիր Թէալլուգաթը մուՀարէպէնին
պաշլանըղճընատէք Ատանատա իտի իսէլէր տէ,
չիմտի նէրէտէ իտիքլէրի եա տա պէր Հայաթ օ-
լուպ օլմատըղլարը մալիւմ տէլիլ տիր: